

NIEUWSBRIEF LEREN SIGNALEREN NR 2 - DECEMBER 2009

HUISELIJK GEWELD • SEKSUEEL GEWELD • EERGERELATEERD GEWELD • VROUWENBESNIJDENIS • KINDERMISHANDELING • GEWELD TEGEN HOMO'S

De meldcode en laatste ontwikkelingen op het gebied van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling

Deze nieuwsbrief staat in het teken van de komst van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Wat houdt de meldcode eigenlijk in en wat betekent de invoering van de wet voor de professional? Verder in deze nieuwsbrief een verslag van de invitational meeting op 6 oktober 2009, informatie uit de praktijk: het succes en de herziening van de Minor Geweld, de signalering van eengerelateerd geweld op school én de scholingsplannen van de Regionale Aanpak Kindermishandeling (RAK).

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Slachtoffers en plegers van geweld in afhankelijkheidsrelaties vragen niet snel hulp. Daarom is het belangrijk dat professionals geweld signaleren en weten hoe te handelen. In de praktijk is echter vaak sprake van handelingsverlegenheid om te melden. Dat is de reden van de komst van een verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

De geplande datum voor het in werking treden van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is 1 januari 2011. Vanaf die periode zijn de sectoren verplicht om over een meldcode in hun eigen organisatie te beschikken.

De meldcode biedt professionals en organisaties handvatten voor het in de praktijk omgaan met vermoedens van huiselijk geweld, seksueel geweld, kindermishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. De meldcode is dus geen meldplicht.

Deskundigheidsbevordering

Professionals dienen te weten hoe ze met de code moeten werken, maar ook hoe ze signalen kunnen opvangen en hun vermoedens

bespreekbaar maken met cliënten en collega's. Van de organisaties wordt gevraagd de professionals goed toe te rusten, onder meer door deskundigheidsbevordering. Vanaf medio 2010 kunnen professionals bij MOVISIE en het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) een training van één dagdeel volgen over het werken met de meldcode. Vanaf januari 2010 is op www.meldcode.nl een digitale databank

beschikbaar met een aanbod aan kwalitatief goede opleidingen, zodat professionals zich goed kunnen voorbereiden op de invoering van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit najaar zijn twee invitationale meetings met het veld georganiseerd, te weten op 6 oktober en 10 november. De resultaten van deze bijeenkomsten zijn gebruikt om de bij- en nascholingsmodules en de databank goed te laten aansluiten bij de behoeften van de praktijk. MOVISIE en het Nji ontwikkelden dit in opdracht van de ministeries van VWS, Jeugd en Gezin en Justitie, in samenwerking met GGD Rotterdam en diverse aanbieders van bij- en nascholing.

Basismodel

Er is een basismodel meldcode ontwikkeld. Met behulp van dit model kunnen organisaties een code voor de eigen organisatie ontwikkelen. Het basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is binnenkort te vinden op de [website](#) over de meldcode.

Het basismodel sluit aan bij reeds bestaande protocollen en codes en gaat uit van vijf stappen:

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld

Stap 3: Gesprek met de cliënt

Stap 4: Wegen van het geweld of kindermishandeling

Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden

Alles over de meldcode op www.meldcode.nl

Invitational meeting oktober 2009 voor sleutelfiguren en docenten initiële opleidingen

Sleutelfiguren en docenten afkomstig uit het initiële onderwijs van met name MBO- en HBO-opleidingen hebben zich 6 oktober in Utrecht verzameld om te worden geïnformeerd over de meldcode en om ervaringen uit te wisselen met collega's. Centraal stond het onderwijs over huiselijk geweld, seksueel geweld, kindermishandeling, vrouwelijke genitale verminking en/of eergegerelateerd geweld. Ina van Beek (senior projectleider MOVISIE) gaf een toelichting op de meldcode.

Tijdens de geanimeerde uitwisseling is met de aanwezigen de invoering van de verplichte meldcode en de gevolgen hiervan op het onderwijs uitvoerig besproken. Anja Noorlander (projectcoördinator / stafadviseur HG, MC Erasmus) deelde haar enthousiasme over haar ervaring met de Rotterdamse meldcode: "Als professional wordt je met een meldcode gesteund door je organisatie. Professionals kunnen nu doen wat ze eerder wel wilde doen maar niet durfden. Bovendien geef je met de meldcode je studenten handvatten om hun werk goed te doen. Gesteund in de rug door de organisatie."

MBO versus HBO

Ook is de diversiteit van het onderwijs in huiselijk geweld en kindermishandeling naar voren gekomen. In het HBO kunnen studenten kiezen voor minors over geweld in afhankelijkheidsrelaties. In het MBO is het anders georganiseerd. Het kenniscentrum Calibris biedt de opleidingen een vergelijkingsdocument aan waarin duidelijk wordt hoe de [competenties Leren Signaleren van geweld in afhankelijkheidsrelaties](#) in het eigen competentieprofiel gepast kunnen worden.

Kennisuitwisseling via een databank

Er blijkt bij aanwezigen behoefte aan uitwisseling van lesmateriaal en modules over geweld in afhankelijkheidsrelaties via bijvoorbeeld een databank. MBO wil graag modules die zij in verschillende opleidingen flexibel kunnen inzetten. Het HBO wil liever een 'train de docent', met andere woorden: hoe moet een docent de lessen over geweld in afhankelijkheidsrelaties aanpakken. Uitwisseling van materiaal via een databank is ook gewenst bij het HBO. Alleen kampen zij wel met een dilemma, namelijk de concurrentie tussen de verschillende hogescholen. Een expertgroep van

beroepskrachten uit het HBO-onderwijs gaat onderzoeken of een databank voor het initiële onderwijs gerealiseerd kan worden die voldoet aan de verschillende wensen. In de volgende nieuwsbrief leest u hier meer over.

Expertmeeting 19 januari 2010

Van 17.00 - 20.00 uur bij MOVISIE in Utrecht. Voor wie mee wilt praten over de ontwikkelingen van modules voor docenten en de inrichting van een databank voor docenten. Aanmelden kan bij Anoushka Boet, T 030 - 789 20 83 of a.boet@movisie.nl.

Workshops

Tijdens de invitational meeting zijn ook twee workshops georganiseerd:

Meldcode: wat is dat en wat kan ik ermee? Inge Anthonijsz van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en Ina van Beek (MOVISIE) zijn in de workshop 'Meldcode: wat is dat en wat kan ik ermee?' dieper ingegaan op de ontwikkelingen rondom de meldcode. Verschillende vragen kwamen aan bod: Wat betekent de verplichte meldcode voor de (aankomende) professionals, wat moeten zij kunnen en kennen? De deelnemers waren het snel eens; zij moeten kennis hebben van de meldcode, en leren signaleren, bespreekbaar maken, (be)handelen en samenwerken. De competenties die nodig zijn om adequaat met de meldcode om te gaan, moeten een structurele plek krijgen in de curricula van de initiële opleidingen. Voor de opleidingen is het de vraag waar, wanneer, hoe en wát het best aan de orde kan komen in de loop van de opleidingsjaren.

Do's en don'ts in het onderwijs over geweld in afhankelijkheidsrelaties. In deze workshop lag de focus op vragen als: Hoe besteed je aandacht aan geweld in afhankelijkheidsrelaties? Welk lesmateriaal gebruik je? En: Hoe ga je om met eigen ervaringen met huiselijk geweld van studenten en/of docenten? Workshopleiders Anoushka Boet en Wendela Wentzel (MOVISIE): "De deelnemende docenten waren enthousiast en namen actief deel aan de workshop. Docenten laten soms schokkend beeldmateriaal in hun onderwijs zien, om er vervolgens over door te praten in de klas. Door in de workshop nu zelf te oefenen en te ervaren, merkten de docenten hoeveel er soms van de studenten gevraagd wordt. Al pratende werd duidelijk dat attitudevorming van studenten ten aanzien van geweld in afhankelijkheidsrelaties meer aandacht zou kunnen krijgen. Attitudevorming is naast kennis en vaardigheden een essentieel onderdeel van het onderwijs over geweld in afhankelijkheidsrelaties."

De betekenis van een verplichte meldcode voor professionals

Bijeenkomst voor aanbieders en afnemers van bij- en nascholing november 2009

Op dinsdag 10 november is een bijeenkomst georganiseerd voor aanbieders en afnemers (veldorganisaties) van bij- en nascholing. De deelnemers zijn geïnformeerd over de komst van de Wet meldcode, de noodzaak van toerusting van professionals en de implicaties voor het bij- en nascholingsaanbod. De wensen en behoeften van afnemers van bij- en nascholing voor professionals zijn in kaart gebracht. En ook wat aanbieders van bij- en nascholing op het gebied van deze brede thematiek hebben ontwikkeld en gaan ontwikkelen met het oog op de meldcode.

Rotterdam

Kees Jan Jacobs van de GGD Rotterdam heeft verteld over de ervaringen met de meldcode in Rotterdam, waar sinds 2008 gewerkt wordt met een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De invoering is actief ondersteund door de gemeente, onder meer door de aanbieding van deskundigheidsbevordering door het daartoe in het leven geroepen Consortium van aanbieders uit Rotterdam.

Databank

Op landelijk niveau wordt de deskundigheidsbevordering ondersteund door de ontwikkeling van bijscholingsmodules over het werken met de meldcode. Daarnaast is er behoefte aan bij- en nascholing op het terrein van signaleren en bespreekbaar maken van geweld en (be)handelen en samenwerken. Om dat trainingsaanbod inzichtelijk te maken voor veldorganisaties, ontwikkelen NJi en MOVISIE een databank die door Wilma Schakenraad (MOVISIE) en Jessica van Rossum (Nji) is gepresenteerd.

De leden van het Rotterdamse Consortium zijn als eerste uitgenodigd om hun trainingsaanbod te plaatsen op de nieuwe databank. Aanbieders vullen een vragenlijst in met een aantal kwaliteitskenmerken, zoals de vraag naar accreditatie van de training. De pilot met Rotterdam biedt de gelegenheid om te testen hoe de invoering werkt. De databank is vanaf januari 2010 landelijk opengesteld. Aanbieders ontvangen hiervoor een uitnodiging en de oproep komt ook op www.meldcode.nl te staan.

Melden en dan?

Tijdens deze druk bezochte bijeenkomst is gebleken dat de meldcode 'leeft' bij de betrokken organisaties, maar dat er nog veel vragen zijn. Deelnemers menen dat de wet zal helpen om deskundigheidsbevordering te promoten, maar voorzien nog grote problemen waar het de financiering van al die scholing betreft. Daadwerkelijke implementatie van de code behoeft volgens de deelnemers accreditatie van de modules, aandacht voor signalering- en taxatie-instrumenten, aandacht voor e-learning, aandacht voor functiegerichte scholing en aandacht voor professionals met incidentele of eenmalige contacten met cliënten. Zorgen werden geuit op terrein van de verwijsmogelijkheden. Melden en dan op een wachtlijst komen te staan, is een somber stemmend perspectief dat aandacht van de overheid behoeft.

Congres Huiselijk geweld en Kindermishandeling: Signaleren, melden en dan?

Het jaarlijkse Congres Huiselijk geweld en Kindermishandeling op 16 november stond ook in het teken van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. "Melden vraagt om professionals met verantwoordelijkheid en lef", aldus Ivo Opstelten, die als voorzitter van de Stuurgroep Aanpak Kindermishandeling het congres opende.

[Een verslag van het congres is te lezen op de website huiselijkgeweld.nl.](http://www.huiselijkgeweld.nl)

Uit de praktijk

Expertmeeting herontwikkeling Minor Geweld

In verband met de inhoudelijke herziening van de Minor Geweld heeft het Instituut voor Sociale Opleidingen van de Hogeschool Rotterdam op 11 november een expertmeeting georganiseerd. Het doel van de meeting was input te verwerven voor de herontwikkeling van deze minor waarin recht wordt gedaan aan de actuele ontwikkelingen binnen het werkveld van de sociale opleidingen.

Tijdens de meeting is ingegaan op de actuele ontwikkelingen en trends zoals bijvoorbeeld de meldcode, die een plaats moeten krijgen in de minor. Er was ook aandacht voor de kennis, vaardigheden en attitude die de student na afloop van de minor moet hebben verworven. Besproken is welke gevolgen dit heeft voor de modules van het onderwijsprogramma. De resultaten van de expertmeeting worden gebruikt om het curriculum van de Minor Geweld voltijd en deeltijd te actualiseren en te innoveren.

Meer informatie over de Minor Geweld is verkrijgbaar bij Ester Oosterveen, Instituut voor Sociale Opleidingen van de Hogeschool Rotterdam, T 010 - 794 41 41.

Minor 'Agressie en Huiselijk Geweld' succesvol

Aly Gruppen (docent SPH aan Hogeschool Utrecht): "Binnen de Hogeschool Utrecht (HU) verzorgen wij al een aantal jaren een succesvolle Minor 'Agressie en Huiselijk Geweld'. Per jaar volgen gemiddeld zo'n 100 studenten van de HU en van andere hogescholen deze minor. Dit zijn voornamelijk studenten SPH en MWD, maar ook van andere opleidingen ontvangen we deelnemers (Pedagogiek, Lerarenopleidingen, IVK, etcetera)."

"De Minor Agressie en Huiselijk Geweld biedt een praktisch kader voor de studenten om de mogelijkheden en instrumenten die in je eigen (toekomstige) beroepspraktijk tot je beschikking hebt, te benutten voor preventie en bestrijding van agressie en huiselijk geweld. Zowel in de omgang met cliënten, patiënten en leerlingen, als in het vormgeven aan intersectorale samenwerking en beleid! Professioneel omgaan met agressie en huiselijk geweld vraagt om inzicht, vaardigheden, inzet en moed. Ons programma is op al deze facetten gericht", aldus Gruppen.

Basisblokken

De minor van de HU is verdeeld in drie basisblokken die alle studenten volgen:

- 1) **Agressie en huiselijk geweld: werk in uitvoering!** Over de oorzaken, dynamiek en effecten van agressie en huiselijk geweld en hoe ermee om te gaan op de werkvloer in het directe contact met cliënten, leerlingen en patiënten.
- 2) **De aanpak van agressie en huiselijk geweld via recht en beleid.** Over de mogelijkheden en onmogelijkheden om agressie en huiselijk geweld te voorkomen, te kanaliseren en/of te bestrijden via wetten, regelgeving, overheids- en instellingsbeleid. Met veel aandacht voor de actuele ontwikkelingen!
- 3) **Professioneel moraliseren en positioneren.** Over de kunst een professioneel oordeel te vellen; over het omgaan met taboes (boosheid, macht en geweld); over het leveren van een bijdrage aan het maatschappelijke en professionele debat en over baanbrekend werk doen als het nodig is!

Keuzevakken

Daarnaast volgen de studenten twee vakken naar keuze om een verdieping te maken naar hun eigen vakgebied over o.a. de volgende onderwerpen: 'begeleiden van mishandelde kinderen', 'weerbaarheidstraining aan kinderen', 'omgaan met ouders in hun systemische context', 'verwerking en zingeving na traumatisering door huiselijk geweld', 'intersectoraal samenwerken en veiligheidsbeleid'. Het keuzevakkenaanbod wordt regelmatig geactualiseerd en uitgebreid. De minor kent ook een variant voor studenten die een deeltijd- of duale opleiding volgen. Binnenkort start de HU met een post-HBO-opleiding Agressie en Huiselijk Geweld voor werkers in het veld.

Voor meer informatie neem contact op met drs. Charlotte van Besouw, hogeschooldocent MWD/Minor en post-HBO agressie en huiselijk geweld/Onderzoeker Kenniscentrum Sociale Innovatie aan de HU Amersfoort via T 033 - 421 24 47 of charlotte.vanbesouw@hu.nl of kijk op www.hu.nl.

Eergerelateerd geweld op school

Beroepskrachten op school kunnen een belangrijke rol spelen in het tijdig signaleren van eergerelateerd geweld. Dit blijkt uit een artikel van Door van Wiele in Contrast Magazine (februari 2009) en het onderzoeksrapport *Leren van eer op scholen, een onderzoek naar vroegsignalen van eergerelateerd geweld* van J. Kuppens e.a. in opdracht van het Albeda Collega te Rotterdam.

Meisjes die zich stiekem omkleden op school, veel verzuimen en in de gaten gehouden worden door mannelijke familieleden moeten hierop worden aangesproken door hun docenten. Een beetje extra aandacht kan al een enorm verschil maken. Eergerelateerd geweld is ook een groot probleem voor plegers. Vaak komt de behoefte om de eer van de familie te waarborgen niet bij henzelf vandaan. Simpele ingrepen blijken vaak succesvol te zijn om eergerelateerd geweld te verhelpen.

Meer informatie over eerwraak en voor een verwijzing naar artikel en onderzoeksrapport op www.eerwraak.info.

Mededeling Platform Trainers Eergerelateerd Geweld

Het Ministerie van Justitie heeft het Platform Trainers Eergerelateerd geweld opgericht. Doel van het platform is inzicht te krijgen in het aanbod aan (post-)initiële opleidingen en trainingen op het terrein van eergerelateerd geweld. Ook wil het platform de verschillende aanbieders voor uitwisseling van kennis en kunde met elkaar in contact brengen.

Voor meer informatie over dit platform kunt u terecht bij Andy Clijnk, programmamanager Eergerelateerd Geweld, Ministerie van Justitie, T 070 - 370 79 11, a.clijnk@minjus.nl.

Scholingsplannen Regionale Aanpak Kindermishandeling

Binnen de Regionale Aanpak Kindermishandeling (RAK), dat door het Nji wordt begeleid, zijn de regio's druk bezig om scholingsplannen op te stellen. De scholingsplannen zijn erop gericht de aanpak van kindermishandeling te verbeteren door periodieke scholing en training van beroepskrachten en vrijwilligers. Meer informatie op www.aanpakkindermishandeling.nl. De informatie over de landelijke training aanpak kindermishandeling is te vinden op www.ltak.nl.

Agenda

19 januari 2010

Bijeenkomst expertgroep databank voor het initiële onderwijs.
Van 17.00 - 20.00 uur bij MOVISIE in Utrecht. Meer informatie en aanmelden: Anoushka Boet,
T 030 - 789 20 83 of a.boet@movisie.nl.

Voorjaar 2010

MOVISIE verzorgt trainingen op het gebied van huiselijk en seksueel geweld. Kijk op de website voor het [open aanbod](#) en de [maatwerktrainingen](#).

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van MOVISIE.
Tekst: Anoushka Boet, Ina van Beek en Lotte Zwaga
Ontwerp: [Avant la lettre](#), Utrecht
© MOVISIE, december 2009

Kennis en advies voor
maatschappelijke ontwikkeling

